

Δημήτρης Τσαλουμάς

Ο Ζωγράφος και συγγραφέας Γιώργος Μιχελακάκης

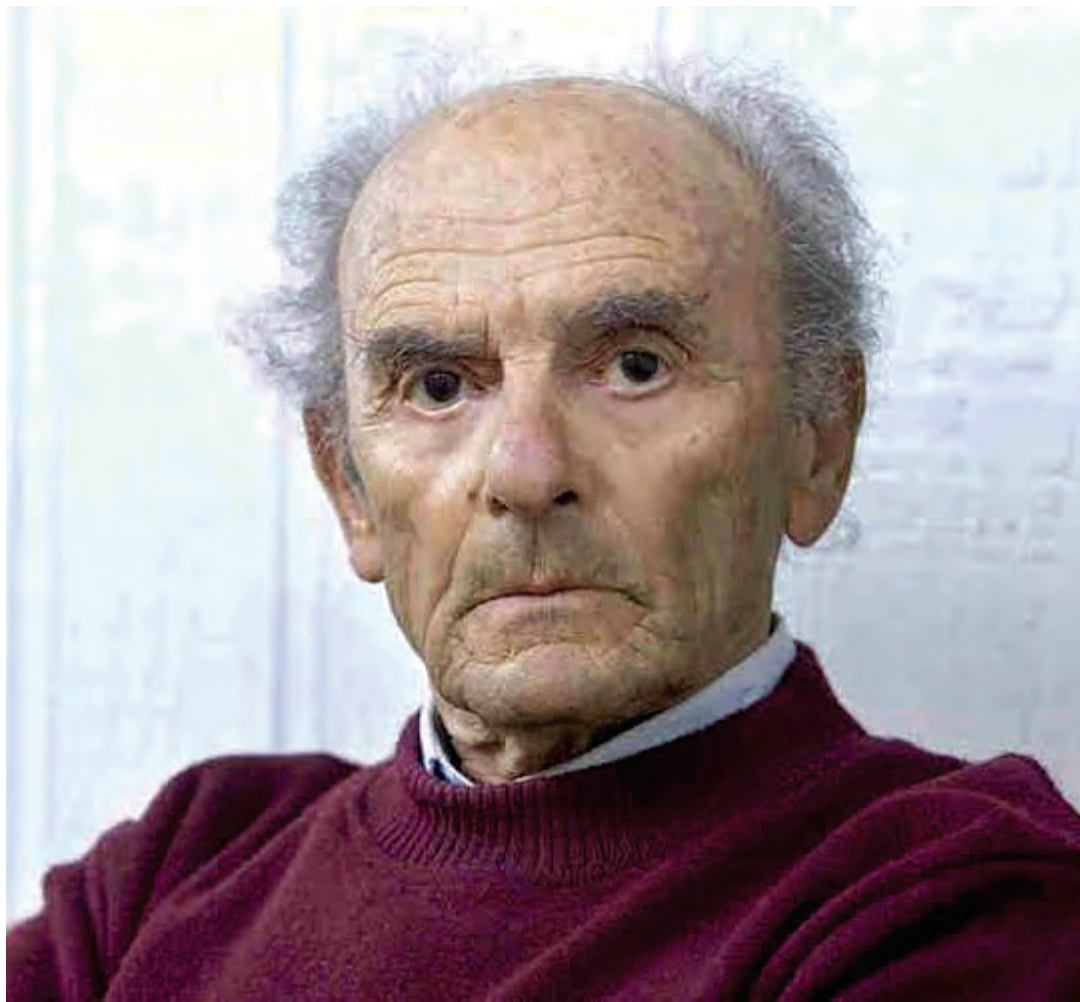
Ο Κόσμος δημοσιεύει σε συνέχειες, το βιβλίο του Γιώργου Μιχελακάκη: «Η Ελπίδα σε Κρίση, Κουλτούρα και Τέχνη στην εποχή της παγκοσμιοποίησης» που εξετάζει τη διαδρομή των Ελλήνων μεταναστών της Αυστραλίας, στην τέχνη, κατά την περίοδο από τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο μέχρι τις ημέρες μας.

Το βιβλίο κυκλοφόρησε το 2017 από τις εκδόσεις ΕΟΘΗΝΟΝ. Όποιος επιθυμεί να παραγγείλει το βιβλίο μπορεί να επικοινωνήσει με τον συγγραφέα στα EMAIL gmichelapaint@gmail.com ή eothinon@gmail.com. Για σχόλια και παρατηρήσεις μπορείτε να στείλετε email στις ηλεκτρονικές διευθύνσεις gmichelapaint@gmail.com ή kosmos@kosmos.com.au ή επιστολή στην διεύθυνση Kosmos Newspaper, 654 New Canterbury Road, Hurlstone Park NSW 2193.

Ο ατομικισμός εξιδανικεύεται σαν χρυσοφόρα φλέβα, που σώζει το υποκείμενο ψυχολογικά, ανεξάρτητα από το αν αυτή η φλέβα, γίνει μέσο δοσοληψίας με τους «σκοτινολαιμούς» υπαλλήλους του πολιτιστικού κατεστημένου και τους «λύκους», που υπόσχονται την «ελπίδα» σε ένα ποιητικό «μέλλον».

Μέρος 7^ο

Το πρώτο ποίημα της συλλογής Γεράκι στη γούρνα, αρχίζει με ενεστώτα χρόνο. «Ανοίγω τα μάτια μου σ' αυτόν τον άλλο ζόφο». Γίνεται εδώ εξαιρετικά επιδέξιος στο να υπονοεί και να υπεισέρχεται στις ανθρώπινες καταστάσεις, την περιγραφή και απεικόνιση του εσώψυχου, καθώς και της ιστορικής αξίας των συμβόλων. Για τον ποιητή το άνοιγμα της ψυχής, θα γίνει καθημερινή ρουτίνα. Ο «άλλος ζόφος» δεν είναι κάτι διαφορετικό από την ύπαρξή του. Είναι η ίδια του η ύπαρξη. «Κάθομαι πάλι» θα πει, να μελετήσω τη μοίρα της ύπαρξής μου. Στη μελέτη αυτή επιστρατεύονται οι αισθήσεις, όραση, ακοή, και αφή. Όμως, ενώ το ποίημα ξεκινάει με το άνοιγμα των ματιών σε ενεστώτα χρόνο, στη συνέχεια περνάει στο παρελθόν και στις μνήμες, που αναδεύονται με την ακοή τη γεύση και την αφή, για να επιστρέψει και πάλι με την όραση στο παρόν και να δει οραματικά βέβαια και όχι αληθινά, τον εαυτό σαν γεράκι σε μια πέτρινη γούρνα να πίνει νερό. Ο Τσαλουμάς ενώ περιγράφει την ύπαρξή του σαν γεράκι, η εικόνα που παρουσιάζει και μάλιστα με αποχρώσεις που θα ζήλευε ο πιο έμπειρος ζωγράφος, δεν είναι του αρπαχτικού, που αγέρωχο πετά στα ύψη καθώς ψάχνει από ψηλά το θήραμα. Είναι του πουλιού, που στην πιο ευάλωτη στιγμή του, με μαζεμένα τα φτερά, πίνει νερό. Ο Τσαλουμάς με αξιοθαύμαστη μαεστρία αναπαριστά το ξεδίπασμα του πουλιού, το τερέτισμά του την στιγμή που οι σταγόνες του νερού πέφτουν από το ράμφος του σαν δάκρυα, για να υποδηλώσουν «την επιούσια του τοίχου του μερίδα», μια αίσθηση αζεδιψαστής επιβεβαίωσης, σε ένα χρόνο που τον έκλεψε η μετανάστευση, και που ο ποιητής τάχτηκε να βρει στα γεράματά του. Σε άλλο ποίημα, το Χειμερινό τραγούδι, ο ποιητής στην ίδια ψυχολογική κατάσταση, νιώθει σαν τον γεροχειμώνα, που σαν τον «οβριό» θρονιάστηκε στο σαλόνι του. Στην ίδια συλλογή, σε άλλο ποίημα με τίτλο Γραμμένο να τραγουδιέται πάνω στα νερά, ο ποιητής κάνει και πάλι έναν απολογισμό της ζωής του. Αναπολεί «χαρτογραφώντας τις τεφρές ηπίρους άλλης ανάγκης, / τις άστατες υφάλους, τα ναυάγια / και τα μακρόσυρτα θερμά της αυταπάτης ρέματα». Περιγράφει μια «απληστία» για αναγνώριση, που φαντάζει πιο άδικη από αυτή των γλάρων που «ζητιανεύουν με μια πιο δίκαιη οργή». Το ποίημα αυτό του Τσαλουμά, συγκαταλέγεται με όλα εκείνα, στα οποία ο ποιητής νοιώθει ανασφάλεια για το ποιητικό του μέλλον και την υστεροφημία του. Η εκδήλωση ανασφάλειας αποτελεί ένα χαρακτηριστικό των καλλιτεχνών, που η ολοκληρωτική τους αποκοπή από την κοινωνία δεν αφήνει περιθώριο και ίχνη αντίδρασης ή ενοχής. Ο ατομικισμός εξιδανικεύεται σαν χρυσοφόρα φλέβα, που σώζει το υποκείμενο ψυχολογικά, ανεξάρτητα από το αν αυτή η φλέβα, γίνει μέσο δοσοληψίας με τους

Δημήτρης Τσαλουμάς

«σκοτινολαιμούς» υπαλλήλους του πολιτιστικού κατεστημένου και τους «λύκους», που υπόσχονται την «ελπίδα» σε ένα ποιητικό «μέλλον».

Στο ποίημα Η άφιξη, έχουμε ξανά την τυπική χρονική δομή, που ο Τσαλουμάς χρησιμοποιεί. Αρχίζει με παρόντα χρόνο. «Βρίσκομαι εδώ απ' την αρχή της άνοιξης / αλλά δεν είδα μπδέ θέρος μπδέ σοδεία», και αφού στα πρώτα τρία δίστιχα ζωγραφίζει τη δυσαρέσκειά του, αμέσως μετά περνάει στο παρελθόν, για να κάνει και εκεί τον απολογισμό του: «Στους τόπους του Βορά κυνήγησα το ελάφι»... «Στους τόπους του Νοτιά λαγγεύτηκα, αγανάκτησα». Όμως από το έβδομο δίστιχο, έχουμε μια σύγχυση σε κλιμάκωση, όπου το παρελθόν και το παρόν, ο Βοράς και ο Νότος, αναμειγνύονται, για να τον οδηγήσουν στην περιοχή που έχει δημιουργήσει με τη φαντασία του. «Δεν έχουν πλάτη οι χάρτες» θα πει «να σημαδέψεις τη μετάβαση, εκεί που έρωτας και πείνα παύουν τον παιδεμό κι' η δίψα σβήνει». Φιλοδοξεί να φτιάξει λοιπόν με τη ποίηση του, ένα χάρτη ανύπαρκτο για να δείξει πως με τη φαντασία η δίψα σβήνει.

Αλλά στο ποίημα Φθινοπωρινό δείπνο, ο ποιητής αρνείται να μοιραστεί τη γνώση που κατέχει για το σβήσιμο της πείνας. Δεν θέλει να μοιραστεί με κανέναν το λιτό φθινοπωρινό του δείπνο. «Το δείπνο μου δεν φτάνει για δυό. / Την πείνα μου δεν τη μοιράζομαι με κανένα» θα πει. Αυτή η άρνηση μοιράσματος βέβαια, δεν έχει να κάνει με τη γνώση, γιατί ο Τσαλουμάς ξέρει πως η ποίηση δεν είναι αποτέλεσμα διανοητικής γνώσης, αλλά αποτέλεσμα μιας διαχρονικής άσκησης στη λιτότητα. Κάτι που δεν μοιράζεται, αλλά κατακτιέται

μέσα σε αυτούς τους δύσκολους καιρούς του πλεονασμού.

Από την ποιητική συλλογή Γεράκι στη Γούρνα, το τελευταίο ποίημα με τίτλο Επίλογος, αποκαλύπτει με συνταρακτικό τρόπο την ποιητική ψυχολογία του Τσαλουμά. Ο ποιητής καταθέτει τις εκδηλώσεις ενός άκρως ατομικιστικού «Εγώ». Οι χαρές μου, η μελαγχολία μου, η απληστία μου, η λαγνεία μου θα πει. Αλλά στο προτελευταίο δύστυχο αυτού του ποιήματος, ο τρόπος παρουσίασης των ιδιοτήτων που έχει κάθε ζωντανός οργανισμός, θα σταματήσει απότομα, για να προβληθεί η σκέψη, ως η ιδιαίτερη λειτουργία που κάνει τον άνθρωπο να ξεχωρίζει από τις άλλες, τις κατώτερες μορφές της ζωής. «Μονάχα η σκέψη μου μοιάζει μ' ανθρώπου» θα πει. Και τότε εντελώς αναπάντεχα ο σύνδεσμος «Αλλά» μας μπάζει σ' αυτό που κάνει τον ποιητή να διαφέρει από τους άλλους ανθρώπους. Πάνω λοιπόν από τα πάθη είναι η σκέψη και πάνω από τη σκέψη η ποίηση. Αλλά τι είναι η ποίηση; Αυτή η ασταμάτητη δίψα και πείνα για ό,τι η σκέψη και ο Λόγος αδυνατεί να αγκαλιάσει; Το ποιητικό άτομο με τη σκέψη νιώθει «άβολα», κοντά στους ανθρώπους. Αυτό το «άβολα» περιέχει όλη αυτή τη δυσαρέσκεια του ποιητή για τον Λόγο και τη σκέψη, που αν και αποτελούν την αιχμή του πολιτισμού, ο άνθρωπος ακόμα συμπεριφέρεται σαν τον «χοίρο» και τον «τράγο». Αναζητά λοιπόν ο ποιητής κάτι άλλο, πέρα από τη σκέψη. Και αυτή η αναζήτηση είναι που τον κάνει ποιητή, κάτι που ενέχει μια προοπτική διαφορετική από τα αδιέξοδα που η σκέψη έχει οδηγήσει τον άνθρωπο.